

Рубленко Альона Анатоліївна,
старша судова експертка сектору
дактилоскопічних досліджень відділу
криміналістичних видів досліджень
Луганського науково-дослідного експертно-
криміналістичного центру МВС України

Ясенюк Альона Анатоліївна,
старша судова експертка сектору
досліджень зброї відділу
криміналістичних видів досліджень
Луганського науково-дослідного експертно-
криміналістичного центру МВС України

СПЕЦИФІКА ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Під час збройного конфлікту докази набувають більшої цінності через складні обставини діянь, характер порушення, їх масштабність та жорстокість. Якщо в державі виникають нові виклики для регулювання суспільних відносин, правова система має реагувати на ці виклики. У зв'язку з чим юридична наука, правова система та правоохоронні органи зустрілися з новими викликами, зумовленими сучасними реаліями. Нажаль, наша держава знаходиться в стані війни, і тому розслідування злочинів ускладнюється та вносяться певні корективи. Під час підготовки та організації, плануванні розслідування необхідно вирішити низку організаційних питань. Особливо слід враховувати, що в зонах ведення бойових дій суттєво обмежена дієвість традиційних, передусім, техніко – і тактико – криміналістичних засобів опрацювання слідів злочинної діяльності агресора. Ускладненість під час розслідування воєнних злочинів зумовлена певними факторами, пов'язаними з небезпекою учасників, які проводять слідчі (розшукові) дії у зоні загрози обстрілів. Окрім цього, небезпека існує під час проведення будь-яких слідчих дій, які проводяться на деокупованих територіях, де загрозу можуть становити нерозірвані снаряди, міни тощо. Складність також полягає у тому, що до розслідування потрібно залучати велику кількість різних фахівців, з різних напрямів роботи, які володіють спеціальними знаннями.

Якщо конкретизувати, то оглядом місця події під час розслідування воєнних злочинів можуть бути: воронки від ракет та снарядів, споруди та будівлі, в яких було влучання боєприпасів (залишаються певні сліди), ділянки місцевості, на яких знаходяться

нерозірвані боєприпаси або ж міни, ракети або ж їх частини, місця поховання людей (можливо масових), трупи та частини тіла на місці їх виявлення. Зважаючи на велику кількість об'єктів та їх різноманіття, що підлягають огляду, слідчому необхідно залучати велику кількість спеціалістів та фахівців. Окрім спеціаліста - криміналіста, який залучається завжди, можуть бути залучені вузькопрофільні спеціалісти, серед них: вибухотехніки, працівники ДСНС (для огляду місця пожежі), кінологи зі службовими собаками, судово-медичні експерти, спеціалісти для відібрання зразків ДНК та інше [1].

Суттєве значення під час огляду місця події має відео-, та фотофіксація. Наразі для цього актуально застосовувати безпілотні літальні апарати (квадрокоптери). Особливість проведення оглядів місць масових руйнувань внаслідок ракетно-бомбових та артилерійських ударів, масових вбивств та поховань, пожеж тощо, за допомогою безпілотних літальних апаратів, полягає у безпечному та дистанційному оцінюванні наслідків, які були спричинені під час вибуху або пожежі, інших протиправних дій, з подальшою фіксацією місця виявлення та вилучення речових доказів. Враховуючи специфіку таких місць подій, застосування квадрокоптерів для аерофотозйомки та відеозйомки у небезпечних або важкодоступних місцях, на великих площах території, стає сучасним технічним засобом фіксації слідчої інформації, здатним безпечно для членів слідчої групи виконувати фотозйомку, що застосовується при огляді місця події. Окрім цього, важливим чинником під час огляду місця події, для фіксування воєнних злочинів, мають виявлені спеціалістами на місці події предмети та зброя, що вказують на заборонені міжнародним правом методи ведення війни. З місця події спеціалістами вилучаються: зброя, боєприпаси; військове спорядження; з епіцентру вибуху збираються зразки ґрунту та інше. Від кількості та якості вилучених під час огляду місця події об'єктів залежить повнота отримання інформації для розслідування, оскільки вони у подальшому стають об'єктами експертних досліджень. Виходячи з цього, виникає актуальність певних видів дослідження та призначення певного кола експертиз, результати яких необхідні для подальшого розслідування воєнних злочинів [1].

Наразі одним з найпоширеніших видів досліджень є молекулярно-генетичні. Завдяки пересувній ДНК – лабораторії, криміналістами, які використовують унікальну технологію швидкісного встановлення ДНК, можливе досить швидке встановлення обгорілих фрагментів тіл загиблих людей. Для їх встановлення відбирають ДНК-профілі в родичів загиблих та

порівнюють зі зразками, вилученими на самому місці злочину. Завдяки оперативній роботі криміналістів, у найкоротший термін опрацьовується велика кількість ДНК-матеріалу та встановлюються особи загиблих. При цьому для проведення ДНК-аналізу потрібно невелику кількість біологічного матеріалу, як наприклад шматочки кісткової або хрящової тканини. Великою перевагою є те, що саме розшифрування ДНК-матеріалу проводиться лише раз, вноситься в базу ДНК-профілів, а потім за базою можливе багаторазове співставлення зі зразками ДНК-профілів родичів, чи можливих підозрюваних осіб [2].

На підставі вищевикладеного можна зробити висновки про те, що проведення якісного, невідкладного огляду місця події, документування кожного факту воєнного та тяжкого злочину в умовах воєнного часу, супроводжується великою кількістю труднощів та небезпеки. Використання спеціальних знань у формі залучення спеціалістів з різних сфер знань сприяє отриманню повної та об'єктивної доказової інформації та неминучому притягненню винних та всіх причетних до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Бідняк Г. С., Пиріг І. В. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні : навч. посібник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 140 с.
2. Особливості збирання у досудовому провадженні біологічних слідів людини : метод. рек. / Фурман Я. В., Юсупов В. В., Котляренко Л. Т., Дмитрук Р. С. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 44 с.

Руденко Андрій Іванович,

старший викладач кафедри вогневої
підготовки Національної академії
внутрішніх справ

ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ ЯК ЗНАРЯДДЯ ВЧИНЕННЯ НАСИЛЬНИЦЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Питання криміналістичного забезпечення розслідування насильницьких кримінальних правопорушень, знаряддям вчинення яких є вогнепальна зброя завжди було актуальним і такі факти викликали значний резонанс у суспільстві. На сьогоднішній день дане питання не лише залишається актуальним, а й вимагає посиленої уваги та підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів у питаннях розслідування та попередження такої кримінально-каранної протиправності. Через ведення воєнних дій на території України зростають агресивні настрої населення [1], а їх поєднання із